

TALOUSARVION RAAMI VUODELLE 2022 SEKÄ TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN LAADINTAOHJEET

232/1.05/2021

KHALL § 364

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää vuosittain talousarvion laatimisohteista ja noudattamisohteista. Talousarvion laatimisohteissa annetaan palvelualueille ja liikelaitokselle ohteet talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi. Laatimisohteiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus voi hyväksyä ja tarvittaessa lisätä talousarvion valmistelutyölle annettavia ohteita.

Vuoden 2022 talousarvioraamin perusteet

Vuoden 2022 talousarvion raami on valmisteltu huomioiden kuluva vuoden talousarvion toteutuma sekä ennakkotiedot vuoden 2022 henkilöstömenokehityksestä, valtionosuuksista sekä verotulokehityksestä.

Oulaisten kaupungin taloudellinen tilanne

Kulunut alkuvuosi näyttää kaupungin talouden näkökulmasta positiiviselta, vaikka valtion tuki korontatilanteen helpottamiseksi on merkittävästi keventynyt. Heinäkuun lopun tilanteessa tilikausi on noin 0,500 milj. € ylijäämäinen. Käyttötaloudessa perusturvan vastuualueilla on määrärahan ylityksiä niin terveydenhuollon, sosiaalitoimen kuin erikoissairaanhoidon vastuualueilla.

Maan hallituksen tukitoimenpiteet valtionosuuksien sekä verotilistysten muodossa ovat edelleen voimassa, mutta ei enää kuluva vuonna yhtä massiivisina valtionosuuksina vaan tarkemmin ja kohdennetumpana valtiontukena koronasta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Korotettua valtionosuutta jaetaan edelleen peruspalveluiden valtionosuuksien yhteydessä sekä lisäksi korvataan toteutuneista kustannuksista suoritteiden mukaan ja yhteisövero-osuuden 10 %:n lisäys on viime vuoden tapaan edelleen voimassa. Toteutuneiden kustannusten korvaamiseen on valmisteilla valtioneuvoston asetus. Luonnoksen mukaan kunnat hakevat korvauksia kahdessa erässä, mutta korvausta ei makseta suoraan kunnalle aiheutuneiden kustannusten mukaisesti vaan on suoriteperusteinen, testaukseen, jäljitykseen sekä rokottamiseen liittyvien kustannusten kompensoimiseksi.

Talousarvioraami 2022

Vuoden 2022 talousarvion toimintakatteen raami on - 53.625.461 €. Tilikauden ennakoitu ylijäämä on 357.799 €.

Verotulot

Tuloverojen ja yhteisöverojen määrät perustuvat tässä vaiheessa vuotta valtakunnalliseen verotulokehitykseen, joka syksyllä tarkistetaan kuntakohtaisesti. Verotuloihin tehdään tarkistus ja oikaisu sen mukaan onko kunnalle maksettu liikaa tai liian vähän verotuloja. Elokuun veroennusteen mukaan oikaisuksi muodostuu tänä vuonna n. 98.000 € ja se tehdään marraskuun verotilityksissä. Oikaisu on huomattavasti pienempi kuin viime vuonna eikä se ole merkittävän suuri vähennys kaupungin tuloista.

Talousarviossa kuluvan vuoden verotuloiksi on ennakoitu 27.054.000 € (tot. 62,4 %).

Heinäkuun 2021 toteutuma:

Kunnallisvero	14.667.098 € (tot. 64,5 %)
Yhteisövero	1.480.203 € (tot. 70,1 %)
Kiinteistöverotulo	738.890 € (tot.33,6 %)
Yhteensä	16.886.191 €

Kunnallisveron tuotto on kasvanut 4,9 % vuodesta 2020 vuoteen 2021, Yhteisöveron osuus on noussut 24,9 % ja kiinteistöverot näyttävät nousevan 26,1 %, mutta käytännössä kiinteistöverojen tuottoja vuodelta 2020 on kirjautunut kuluvalle vuodelle. Pääosa kiinteistöveron tuotoista tilitetään lokakuussa.

Talousarvioraamiin 2022 otetaan verotulojen pohjaksi Kuntaliiton syyskuun ennuste: kunnallisveron osuudeksi 23.418.000 €, yhteisöveron osuudeksi 1.809.000 € ja kiinteistöverojen osuudeksi 2.081.000 €, yhteensä 27.308.000 € (kasvua 0,9 % vuoden 2020 talousarviosta vuoteen 2021). Veroperusteet ovat kuluvan vuoden talousarvion mukaiset (kunnallisvero 22,0 %).

Valtionosuudet

Kuntaliiton ennakkolliset valtionosuuslaskelmat vuodelle 2022 on saatu 12.5.2021. Laskelman mukaan Oulaisten kaupungin valtionosuudet ovat 28.904.886 € (4.040 €/asukas), kasvua 1,6 milj.€ vuoden 2021 alkuperäisestä talousarviosta vuoteen 2022. Nousu on 5,9 % (225 €/asukas).

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Kuntaliiton ennakkollisissa valtionosuuslaskelmissa (12.5.2021) on tehty arvio vain peruspalvelujen valtionosuudesta (VM). OKM:n valtionosuus on ennako laskelmassa vuoden 2020 rahoituksen tasoisena. Ennakkolaskelman

mukaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 23,57 %.

Toinen kunnalle maksettava ja valtionosuuteen sisältyvä erä on verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-). Tämä tasaus perustuu kunnan verotulojen määrään asukasta kohti suhteessa koko valtakunnan keskimääräisiin verotuloihin. Ennakkotiedon mukaan tasauksen määrä vuodelle 2022 tulisi olemaan +5.615.271€. Verotulojen kehitys Oulaisissa on ollut siis heikompaa kuin valtakunnassa keskimäärin. Valtionosuuslaskuri vuodelle 2022 julkaistaan loppuvuodesta, jolloin nähdään yksityiskohtaisesti Oulaisten kaupungin valtionosuuden koostuminen. Valtakunnallisten muutosten lisäksi valtionosuuden määrän vaikuttavat kaupungin asukasluvun muutokset sekä perusopetuksessa olevien lasten ja lukiolaisten määrä.

Henkilöstömenot

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten sopimuskausi on 1.4.2020-28.2.2022. Yleiskorotukset kohdistuivat vuosiin 2020 sekä 2021 ja paikallinen järjestelyerä vuoteen 2021. Vuoden 2021 sopimuskorotukset ovat olleet 1,8 % (yleiskorotus sekä paikallinen järjestelyerä). Koko sopimuskauden korotus on yhteensä 3,04 %, kun v. 2020 sopimuskorotukset olivat yhteensä 1,22 %.

Talousarvioraamissa palkkoihin arvioidaan nousua 1,25 % vuodelle 2022.

Eduskunta on hyväksynyt sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistusta koskevan lakikokonaisuuden ja lain hyvinvointialueesta. Lait tulevat voimaan vaiheittain. Kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Pohjois-Pohjanmaa muodostaa yhden hyvinvointialueen ja Oulaisten kaupungin sotehenkilöstö siirtyy vuoden 2023 alusta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (POP-sote) palvelukseen. Sotehenkilöstö on noin puolet koko henkilöstöstä eli merkittävä osuus kaupungin henkilöstöstä.

Rahoitus

Talousarvioita tehtäessä on huomioitava, että yleisessä korkotasossa on odotettavissa tulevaisuudessa myös nousua, vaikka Euroopan keskuspankki tällä hetkellä pitääkin koron nollassa ja on valmis edelleen elvyttämään taloutta. Samalla markkinakorot jatkavat edelleen negatiivisella puolella, jopa pitkät valtionlainat ovat negatiivisia, joten korkojen noususta ei ihan lähitulevaisuudessa ole uhkaa. Talouden elyessä korkotasokin alkaa nousta hiljalleen ja vaikutus näkyy kasvavina korkokuluina kaupungin taloudessa.

Kaupungin lainamäärä on kasvanut korkean investointitason vuoksi. Vuoden 2020 lopussa lainaa oli 32.966.200 € (4607 €/asukas) ja kuluvan vuoden talousarviossa lainamäärään ennakoitaan laskevan n. 500.000 €. Lainapääomasta suurin osa on edelleen lyhyissä kuntatodistuksissa ja tulevaisuudessa nousevan korkotason myötä on varauduttu lainasalkun pääomien siirtämiseen vähitellen pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiin lainoihin, joissa korkotaso on korkeampi kuin

lyhyissä kuntatodistuksissa. Keväällä 2021 nostettiin kiinteäkorkoista (0,13 %) seitsemän vuoden mittaista lainaa 8,0 milj.€ ja maksettiin lyhyitä kuntatodistuksia loppuun 7,5 milj.€.

Heinäkuun toteutuman perusteella lainamäärä on jatkanut hieman kasvua 0,3 milj.€. Pitkäaikaisia lainoja on 11,5 milj.€ ja kuntatodistuksia 22,8 milj. € yhteensä 34,2 milj.€.

Talousarviota tehdessä on myös huomioitava investointien taso. Viime vuosien korkea investointitaso näkyy jatkossa pysyvästi lisääntyvinä korkomenoina ja lainojen lyhennyksinä sekä lisäksi poistojen määrän kasvuna. Samalla kaikki nyt suunniteltavat investoinnit vaikuttavat poistojen määrään. Poistojen määrä on kasvanut vuoden 2014 tilinpäätöksen n. 1,9 milj.€:sta n. 2,6 milj.€:oon. Poistoilla ja myös korkomenoilla on suora tulosvaikutus ja poistot on otettava huomioon myös investointiesityksissä. Pohjana investoinneille on taloussuunnitelman vuodelle 2022 määritelty taso, 2,4 milj. € lisättynä keskeneräisillä hankkeilla.

On myös huomioitava, että vuoden 2022 jälkeen sote-palveluiden sekä palo- ja pelastustoimen kustannukset poistuvat ja samalla kaupungin verorahoitus pienee, kun sekä verotuloista että valtionosuuksista lohkaistaan osuudet hyvinvointialueen palveluiden kattamiseen. Alustavan laskelman mukaan leikkaus verotuloihin on 12,39 % ja arvio verotuloista vuonna 2023 on 15,2 milj. €, noin 44,0 % vähemmän kuin vuoden 2022 talousarvioraamissa. Valtionosuuksien määrä tulee arviolta olemaan n. 8,8 milj. €. Verorahoitus tulee supistumaan arviolta 30,5 milj. €. Kun alustava arvio koko verorahoituksesta (verotulot+valtionsouudet) vuoden 2023 alusta on noin 23,0 milj. €. Ero on merkittävä talousarvioraamin 2022 koko verorahoituksen määrään 53,6 milj. €.

Talousarvioraamissa on alussa koko kaupungin tuloslaskelma, jossa sarakkeina ovat tilinpäätös 2020, talousarvio 2021 lisättynä muutoksilla, talousarvion toteutuma 7/2021 ja talousraami vuodelle 2022. Kustannuspaikoittain on esitetty käyttötalouden tuotot/kulut -laskelmat sekä vastuualuetasolla tuloslaskelmat. Vuoden 2022 talousarvioraamiin pohjana on käytetty 2021 talousarviota. Talousarvioraami 2022 on esitettyjen perusteiden pohjalta n. 350.000 € ylijäämäinen.

Oheismateriaalit

Oheismateriaalina tuloslaskelman, tuottojen ja kulujen sekä rahoituslaskelman toteutumat ajalla 1-7/2021, verotulotaulukko 1-8/2021, kuntaliiton veroennuste, ennakkolaskelma valtionosuuksista, talousarvion laadintaohjeet hallintokunnille sekä talousarvioraami 2022.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa vuoden 2022 talousarvioraamin sekä taloussuunnitelman ja investointien laadintaohjeet oheismateriaalin mukaisina.

Kaupunginhallitus: Hyväksyttiin yksimielisesti.

